

Dr. Somi Ildikó

Preventív szemlélettel – gyermek fül-orr-gégészként

Összefoglalás

A szerző a gyermekkori náthás eredetű melléküreg-, középfül-, orrmandula- és légúti gyulladások megelőzésének lehetőségeit ismerteti, melyet a Miriszlai-iskola munkatársaként sajátított el.

A szívótechnika bevezetése a gyermek fül-orr-gégészetbe, azaz a fertőzött váladék szívásával való eltávolítása az orrüregből, a melléküregekből és a középfülből a légúti betegségek számának rohamos növekedését látva, a legalapvetőbb preventív tevékenységnek tekinthető.

Az orrlégzés szabaddá tételéhez a nyálkahártyát tökéletesen befedő, a duzzanatot tartósan csökkentő és a reziduális váladékot elfolyósító orrpermetet ismertet, melyet a SOTE II. Gyermekklinika fejlesztette ki.

A népgyógyászatban általánosan ismert, a fülfájdalom esetén alkalmazott fülmelegítés módszerét tesztelték. A fülkagylóra helyezett meleg hatását vizsgálva azt tapasztalták, hogy a tubafunkciót javítja és ezáltal a dobüregi ventiláció rendeződik.

A só hőkapacitását nem találták megfelelőnek. Helyette a kryogélt javasolják.

Ezt az anyagot használják a klinikán kifejlesztett OTO-THERM gyógyszer-sapka hőtároló betétjében.

A megelőzés fontosságának tényével naponta szembesülök, amikor a gyermekkori nátha szövődményeivel találkozom. A banális náthával kezdődő, majd hónapokon át tartó hurutos betegségek miatt kezelt gyermekek kórtörténete minden egyes esetben a „hibaforrások” keresésére ösztönöz.

A preventív szemlélet elsajátítását majdan élet- és munkastílussá válását klinikai főnököm emberi és szakmai iránymutatásának köszönhetem. A SOTE II. sz. Gyermekklinika Gyermek Fül-Orr-Gégészetén *Miriszlai*

Ernő professzor irányítása alatt eltöltött két évtized igazán meghatározó élmény volt számomra. Két dologgal fertőződtem meg a klinikán, az egyik B hepatitis volt, amit csodával határos módon élve megúsztam, amit egy betegőtől kaptam el. A másik a preventív szemlélet, amit *Miriszlai professzor*tól kaptam, és ebből a mai napig nem gyógyultam ki. Magammal hoztam a klinikáról, amit főnököm korai halála után én is elhagytam, és tovább építem gondolatban a magam teremtette munkahelyem körülményei közepete is. Az utóbbi évtizedekben az allergiás, illetve infekciózus eredetű nátha az óvodáskorú gyermekek körében népbetegséggé vált. A klinikai álláspontunk az volt, hogy a nátha nem banális betegség, hanem kiindulópontja egy sorozatos betegségnek, amit meg lehet előzni, ha legyenyhébb tüneteket is komolyan értékeljük.

„Principiis obsta” – azaz kezdetben kell ellenállni, pontosabban a betegség kezdetén kell aktívan beavatkozni és a szövődmények megelőzhetőek. A régi latin mondás nagyon jól illusztrálja azt a törekvést, amellyel a Miriszlai-féle iskola a gyermekkori hurutos betegségek kezelését végzi.

A WHO definíciója szerint a prevenciónak három fontos lépcsőfoka van. A primer prevenció a betegségek megelőzését jelenti, szekunder a betegségek előrehaladásának megakadályozását, a terciér pedig a szövődmények megelőzését jelenti.

Betegséget megelőzni: életmódról, táplálkozásra utaló javaslatokkal próbálunk segíteni. Miután a beteg az esetek többségében kész tények elé állít bennünket, a kialakult betegség előrehaladása és a további szövődmények elhárítása mindennapos feladatunk. Az elvek és a tapasztalatok átadása egyetemi oktatói tevékenységünk része volt. Az újszerű módszerek ismertetése, kongresszusi előadások, poszterek, könyvek, ismeretterjesztő kiadványok formájában a munkacsoport minden tagjának részvételével rendszeresen megtörtént. A gyermekkori náthás eredetű légúti szövődmények gyakorivá válása inspirált bennünket új kezelési lehetőségek bevezetésére, majd rutinszerű alkalmazására. A fertőzött váladék le-

szívással való eltávolításának gyermek fül-orr-gégészeti bevezetésével egy non-invasív munkamódszer kidolgozásának voltunk részesei. A klinikán sokszor elhangzott a „régien franciául mondás”, miszerint a nátha az orrban kezdődik és a tüdőben fejeződik be, ha nem álljuk útját. A mindennapi gyakorlat ezt sokszor bizonyította, no meg azt is, hogy közben útba ejti az arcüregeket, füleket és az orrmandulát is. Ez a folyamat megelőzhető, ha a náthát kezdetben, azaz a legelején komolyan vesszük, és annak súlya szerint kezeljük. Ennek szellemében született meg a porszívós orrszívó gondolata, ami az ötletadó *Miriszlai professzor* halála után számtalan gyermeket megkímélt a nátha szövődményeitől.

Az orrhigiéne fogalma és eszközei tehát a preventív szemléletből kiindulva valósultak meg. Az eredeti feltevés beigazolódt, miszerint a kórokozót el lehet távolítani, és ez sokkal kevesebb veszéllyel jár, mint gyógyszeresen elpusztítani. A légúti váladékban levő bármilyen kórokozó a szívótechnika segítségével az orrüregből, melléküregekből, a középfülből, a hörgőkből eltávolítható. A beavatkozás rizikómentesen megismételhető, és ezzel a váladékban jelenlevő kórokozók tömege távolítható el. Többször megismételve a váladék eliminációt, az infekciót okozó ágensek csíraszámja minimálisra csökken a légutak és a kapcsolt üregrendszer nyálkahártyájáról. Ezzel együtt a váladék jellege is megváltozik, a gennyes váladék mucosussá válik, majd csökken, és végül megszűnik.

A gyulladás következtében megduzzadt nyálkahártya a váladék eliminációnak akadályát képezi. Az orrlégzés gyakran az orrváladék kifújással, vagy szívással való eltávolítása után sem szabadul fel teljesen. Ekkor gondoltunk arra, hogy a nyálkahártya lelohasztására szükséges egy olyan orrpermetet juttatni az orrba, mely az orrüreg belsejét beteríti, lelohasztja a nyálkahártyát, valamint oldja a maradvány váladékot. Így született meg annak az *orrspraynek* a gondolata, amely oxymetazolint és brómhexint is tartalmaz. Az összetete-

Dr. Somi Ildikó
Sanatio Bt.
2700 Cegléd, Alkotmány u. 8.

vők kis koncentrációja miatt tartósan használható, ez főleg allergiás nátha kapcsán fontos szempont. Gyermek és felnőtt számára javasolt változata a közelmúltban került a gyógyszerárakba.

Az orrüreget a középfüllel összekötő csatorna, az Eustach-kürt náthával kapcsolatos működészavara közismert. A fülkürt felépítése gyermekkorban jellegzetes predispozíciót mutat a nátha propagálódása szempontjából, ugyanis rövidebb és egyenesebb lefutású a felnőttéhoz képest. A fülkürt élettani szájadékának az ismertett orrpermettel való megnyitása sok esetben javít a középfül szellőzésén. Más a helyzet akkor, ha a fülkürt teljes hosszában hurutosan beszűkül. A klinikán tympanometriás méréseket végeztünk tubafunkció zavarok fülre helyezett meleg hatására történő változásait illetően. Azt tapasztaltuk, hogy a *fülmelegítés javítja a középfül szellőzését*, a mérési eredmények *Miriszlai professzor „Gyermek fül-orr-gégészeti útmutató háziorvosoknak”* c. könyvében is megtalálhatók.

A népgyógyászatban általánosan ismert, a fülfájdalom esetén evidensen alkalmazott fülmelegítés módszerét teszteltük. A sokféle melegítő eljárás közül a sóval való fülmelegítés volt a legáltalánosabb. A fülkagylóra helyezett meleg hatását vizsgálva azt tapasztaltuk, **a tubafunkciót javítja**, ezáltal a dobüregi ventiláció rendeződik. Megelőzhető mindazon kóros folyamat, amit a fülkürt ventiláció zavara okoz. A meleg só hőtároló képességét viszont nem találtuk megfelelőnek, ezért kerestünk és találtunk egy jó hőkapacitású anyagot, a kryogélt, ami a várt eredményt hozta. Kísérleteinkben összehasonlítottuk a

só és a kryogél hőtároló képességét. A mérési határt a hőmérsékletmérő eszközeink kapacitásának megfelelően alkalmaztuk.

Kísérleti vizsgálati protokoll

A zselével azonos tömegű sötét fóliázunk nejlonfóliába. A szobahőmérsékletet hőmérővel megmértük és a vizsgált idő alatt 26 °C-nak találtuk du. 3 és 5 óra között. Ezután 5 liter vizet 44 °C-on tároltuk műanyag edényben, melybe 15'-re a zselés és sós zacskókat behelyeztük. A felmelegedés és a lehűlés mértéke 0,2 °C-os pontossággal mérő elektromos felületi hőmérsékletmérést használtunk, melyet a levegő és víz hőmérő szintjére kalibráltunk. A zselé és sötét tartalmú műanyag zacskókat negyed óra múlva kivettük a 44 °C-os hőmérsékletű vízből és termometriát végeztünk. Az 5 percenként mért adatokat feljegyeztük.

Ezeket táblázatban és grafikonon ábrázoltuk. (1. ábra)

Eredményeink azt mutatják, hogy a só az időegység alatt (15') gyorsabban veszi fel a hőt, ugyanakkor gyorsabban hűl le. A zselé hőtároló képessége jobb. Ez műszerrel és tapintással is igazolható volt.

Klinikai megfigyelésünk és kísérleti eredményeink is igazolják, hogy a zselé alkalmasabb a fülmelegítéshez, mint a só. Ezért használjuk ezt az anyagot a klinikán kifejlesztett gyógyszerapka hőtároló betétjében. A gyógyszerapka OTO-THERM néven patikai terméké vált, 5 méretben kapható gyógyászati segédeszköz boltokban és a baba boltokban is. Miután a fülkagylóra helyezett meleg ingerterápiaként működik, célszerű többször, rövid időre, kb. 20 percre feltenni. A

gyógyszerapka kryogél hőtároló betétje, kb. 20 percig tartja a meleget, egyszerűen vízben, vagy radiátoron is felmelegíthető. A tympanometriás mérési eredmények bizonyították, hogy meleg hatására a fülkürtön át a középfül szellőzése javul abban az esetben, ha az orrgarati szájadékát nem zárja el a duzzadt orrandula, vagy az erőteljesen duzzadt orrnyálkahártya. A fülkürt szellőzésének javulása a további középfülhurutok megelőzését is jelenti. A melegterápia egyúttal dunsztkötésként is hat. Gyorsítja a lobbát kialakulását, és ezzel siettet a gyulladási folyamat lezajlását, valamint jótkonyan szünteti a fájdalmas nyaki nyirokcsomó-duzzanatokat.

A gyógyszerapka 10 éve van forgalomban, használatával kapcsolatban a „füles gyermekek” szüleitől számtalan pozitív visszajelzést kaptam. Amint az előzőekből kiderült, mindhárom termék, tehát a porszívós orrszívó, a kettős hatású orrspray, és a gyógyszerapka a nátha szövődményeinek megelőzésére készült. A Miriszlai-féle iskola preventív szemléletének gyakorlati eredményei ezek a gyógyító eszközök.

Örömmel szolgál, hogy segítségükkel azok a gyermekek is meggyógyulhatnak, akikkel személyesen nem találkozhatunk.

A beteg gyermekek szüleinek kívánok további segítséget nyújtani a közelmúltban megjelent ismeretterjesztő könyvvel is, melynek címe: „Győzelem a nátha felett”.

Irodalomjegyzék:

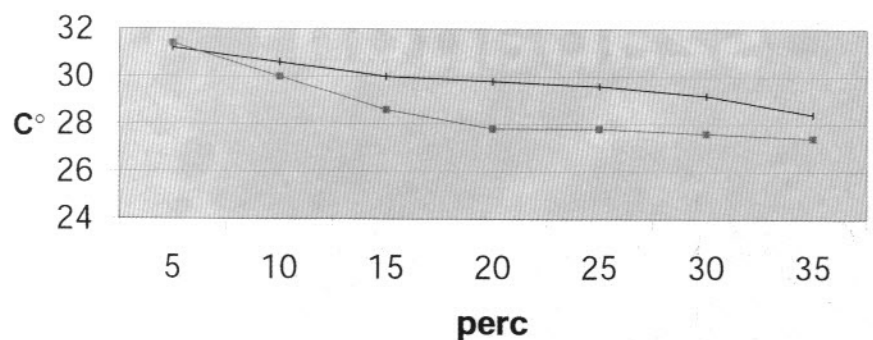
- Ablonczy, M., Somi, I.: *Nátha a csecsemő és gyermekkorban* Medius Anonymus 10 11; 15-17-2000.
- Miriszlai, E.: *Gyermek fül-orr-gégészeti*

1. ábra

A kryogél és a só hőtárolóképeségének összehasonlítása

Külső hő 26,2 °C
15 perc melegítés 43 °C

Idő	Gél	Só
Ind.	32,4	34,4
5'	31,2	31,4
10'	30,6	30,0
15'	30,0	28,6
	párnákat	fordítva
20'	29,8	27,8
25'	29,6	27,8
30'	29,2	27,6
35'	28,4	27,4

(5 l víz hőm. a végén 43 – 40 °C) - in vitro vizsgálat

útmutató házi orvosoknak Servier Budapest, 1998.

– Miriszlai, E.:

A szívó technikában végzett helyi kezelés jelentősége csecsemő- és gyermekkorban.

Fül-orr-gégegyógyászat

Supplementum, 1982; 117-125

– Somi, I.: *Gyermekkori orrhigiéne* Eszencia 1996; 2.14

– Somi, I.: *Az orrcseppek hatékonysága* Eszencia 1995; 4.21

– Somi, I.: *Gyermekek rhinitisének kezelése orrspray gyógyszer-kombinációval* Fül-orr-gégegyógyászat 1997; 43. 32-37

– Somi, I.:

Miriszlai professzor úr szakmai hagyatéka Gyermekgyógyászat 1999; 4.415

– Somi, I.: *A gyermekkori fülbetegségek házi gyógymódja* Eszencia 1995; 4. 19-20

– Somi, I.: *A fülbetegségek thermoterápiája* Eszencia 1998; 3. 20-21

OTO-THERM[®]
Dr. Somi-féle
FÜLMELEGÍTŐ GYÓGYSAPKA
Füledre jobban az állapota!

00
ÚRSZÜLT KORTÓL
4 HÓNAPOS KORIG

0
6 HÓNAPOS KORTÓL
18 HÓNAPOS KORIG

1
18 HÓNAPOS KORTÓL
3 ÉVES KORIG

2
4 ÉVES KORÓL
6 ÉVES KORIG

3
6 ÉVES KORTÓL
FELNŐTT KORIG

Ezen természetes és egyidejűleg kezelés egyúttal előnyös!

A melegítés erősíti a fülfaladalmat, gyorsítja a gyulladásos folyamat lezárását, megelőzve a betegség időtartamát.

ÉJEL - NAPPAL, UTCÁN, OTTHON

Elvétel és beszerzés: SANATIO BT
Telefon: 06-20/2285-190

Könyvajánlat

Az egészség megőrzése és a betegség eredményes gyógyítása nemcsak az orvosokon, hanem mindannyiunkon múlik. Különösen érvényes ez a gyermekekre. A családi környezet, a szülői gondoskodás és a kicsikkel foglalkozók széles köre egyaránt részt vesz a baj megállapításában, annak elhárításában, az orvosi utasítások betartásában. Légúti hurut, köhögés képezi a leggyakoribb csecsemő- és kisgyermekkori panaszokat, szinte velejárója a normális életnek. Mégis, ezek súlyosságára, gyakoriságára fel kell figyelni, s látnunk kell az összefüggéseket, ami a kezdeti banális tünettől az esetleges súlyos következményekig tart. Ezért hasznos Somi Ildikó dr. ismeretterjesztő írása, amely fontos összefüggésekre mutat rá, védőnők és más szakemberek is haszonnal forgathatják, s használhatják a nélkülözhetetlen egészségnevelési, betegségfelvilágosítási munkában. A szerző mögött nagy tapasztalat áll, évtizedes klinikai és tudományos eredményekre is építve, mondandóját mesébe foglalja, mondanivalója viszont annál komolyabb. Szívvel ajánlom mindenkinek. Tanácsait megfogadva bizonyára elkerülhetővé válik az egyszerűnek tűnő nátha számos következménye, beleértve a súlyos szövődményeket és a fájdalmas beavatkozásokat.

Prof. Dr. Gyurkovics Kálmán
Gyermek tüdőgyógyász szakorvos

